

MESLEKİ SONUÇ BEKLENTİ DÜZEYİ İLE KARIYER KAYGI DURUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: FERİZLİ MYO ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Doç. Dr. Sevgi GÖNÜLLÜOĞLU¹

Öğr.Gör. Dilek ÇAKMAK²

Özet

Bu çalışma, MYO öğrencilerinin geleceğe yönelik kariyer kaygıları ve mesleki sonuç beklenti düzeylerini belirlemek ve mesleki sonuç beklenti düzeyleri ile kariyer kaygıları arasında ilişki olup olmadığını, varsa bu ilişkinin yönünü belirlemek amacıyla tasarlanmıştır. Bu amaçla, öğrencilerin kariyer kaygıları, mesleki sonuç beklentileri üzerinde etkili midir? sorusu cevaplandırılmaya çalışılacaktır. Bu çalışma Türkiye’de Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin kariyer kaygılarına ve mesleki sonuç beklenti düzeylerine ilişkin çalışmaların sınırlı olmasından dolayı bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir

Araştırma yöntem itibariyle nicel bir araştırmadır ve araştırmanın veri malzemesini toplamak amacıyla anket tekniğinden yararlanılacaktır. Araştırmaya 2021-2022 eğitim öğretim yılında Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Ferizli MYO 1. ve 2. sınıflarında öğrenim gören toplam **195** öğrenci katılmıştır. Araştırma kapsamında öğrencilerinin kariyer kaygı düzeyini ölçmek için Kariyer Kaygısı Ölçeği ve Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği ile araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Veriler frekans analizi, Bağımsız Örneklem T-Testi ve Tek Yönlü ANOVA Testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kariyer kaygısı, MYO öğrencisi, Mesleki sonuç beklentisi

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PROFESSIONAL RESULT EXPECTATION LEVEL AND CAREER ANXIETY: AN APPLICATION ON FERİZLİ VOCATIONAL STUDENTS

This study was designed to determine the future career anxieties and professional result expectation levels of Vocational School students, and to determine whether there is a relationship between their professional result expectation levels and their career anxieties, and the direction of this relationship, if any. For this purpose, do students' career anxieties affect their professional outcome expectations? The question will be tried to be answered. This study is thought to contribute to the literature due to the limited number of studies on career anxieties and professional outcome expectation levels of Vocational School students in Turkey.

¹ Sorumlu Yazar; Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü,
sevgi.gonulluoglu@bilecik.edu.tr

² Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Ferizli MYO, dilekcakmak@subu.edu.tr

The research is a quantitative research in terms of method and the survey technique will be used to collect the data material of the research. A total of 195 students studying in the 1st and 2nd grades of Sakarya University of Applied Sciences Ferizli Vocational School in the 2021-2022 academic year participated in the research. Within the scope of the research, Career Anxiety Scale and Professional Outcome Expectation Scale and the Personal Information Form prepared by the researcher were used to measure the career anxiety level of the students. Data were analyzed using frequency analysis, Independent Sample T-Test, and One-Way ANOVA Test.

Keywords: Career anxiety, Vocational School student, Professional result expectation

1. GİRİŞ

İş görenlerin iş ya da meslek sahibi olma konusunda farklı algı ve beklentilerinin bulunduğu gerçeğiyle yüzleşmek ve iş dünyasının beklentileri zaman içerisinde hızla değişmesi yeni neslin çalışma hayatından beklentilerini anlamayı ve onlara uygun iş alanları oluşturabilmeyi eğitim sahasında yeni strateji ve yöntemler geliştirmeyi gerekli kılmaktadır.

Üniversiteler bilimsel, teknolojik ve sosyolojik çalışmalar yapan kurum olmanın yanında meslek edindirme anlamında nitelikli işgücü istihdamını sağlayabilmek adına başta sanayi olmak üzere sağlık, hizmet, turizm, ulaşım, gıda ve tarım sektörlerine işgücünü yetiştirmesi beklenen temel kurumlar olmaları üniversitelere büyük sorumluluklar yüklenmektedir. Günümüz bilim ve teknoloji dünyasında yaşanan gelişmelerin iş dünyasına yansımaları ile yeni işler ve yeni çalışma modelleri ortaya çıkması, öğrencilerin bu değişime uyum sağlayabilmeleri için verilecek eğitimin ve uygulamaların bu beklentileri karşılamaya yönelik hazırlanmasını gerekli kılmaktadır. Böylece iş dünyasının beklediği nitelikli iş gücünün yetiştirilmesinde, bilimsel ve teknolojik değişimlerin eğitim programlarına da yansıtılıp öğrencilerin uygulama ile iş hayatına hazır hale gelmeleri sağlanmış olacaktır. Genç nüfusta yaşanan niteliksiz iş gücü sorununu ortadan kaldırmak ve gençlerin iş ile ilgili gerekli bilgi-beceri alışkanlıklarının onlara kazandırılması adına meslek eğitiminin oldukça önemli olduğu görülmektedir. Mesleki eğitim, kişiye iş hayatında gerekli olacak bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları edindiren ve kişinin yeteneklerini farklı yönlerde geliştiren eğitim süreci şeklinde betimlenmektedir (Çakar, 2018: 15).

Ülkemizde yükseköğretim sisteminde olduğu gibi mesleki eğitimi hedef alan meslek yüksekokullarının nicelik ve nitelik olarak gelişmesi, değişmesi ve bu gelişimin sürdürülebilir olması ve eğitim kalitesinin artırılması adına birçok çalışma söz konusudur. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarından olan MYO'ların amacı; belirli standartlar çerçevesinde eğitilmiş ara eleman (meslek elemanı-tekniker) yetiştirerek ülkemizin sanayi, ticari ve hizmet sektörlerindeki kalkınmasını sağlamaktır. Sunulan

eğitim ile işin gerektirdiği donanım ve tecrübeleri kazanmış, mesleki yeterliliğe ulaşmış bireyler yetiştirmek hedeflenmektedir. Her dönem ve her sektörde karşımıza çıkan nitelikli insan gücü ihtiyacını beklenen düzeye ulaştırabilmek amacıyla mesleki eğitimlerin verildiği MYO'lar önemli görevleri üstlenmektedirler (Çakar, 2018: 15). 3+1 uygulamalı eğitim modeli ile öğrencilerin 3 dönem okulda teorik ve 1 dönem alanlarıyla ilgili kuruluşlarda pratik eğitim almaları bu değişime önemli katkı sağlamaktadır. Mevcut iş gücünü iş dünyasının yapısına uygun hale getirmek adına MYO eğitim sisteminde öne çıkan "3+1 Uygulamalı Eğitim Modeli'nin" işleyişinin istihdam hedefli olduğunu ve aynı zamanda eğitim ve iş dünyasını bütünleştirdiğini söylemek mümkündür.

Üniversite dönemi gençlerin meslek ve kariyer kararı vermelerinde önemli bir dönem olduğu için, lisede hazırlandıkları üniversite sınavları, üniversitede ise gerek sınavlar gerekse iş hayatına atılmak için yaptıkları gelişimsel çalışmalar gençleri zorlu ve stresli bir dönem yaşamalarına neden olmaktadır. Yaşanılan bu sıkıntılı dönemin yanında aile, arkadaş ve öğretmenlerinin tutumları da olumsuzsa, bireyin içinde bulunduğu durum kaygı yaşamasında oldukça etkili olmaktadır.

Bireyin okuldan iş hayatına geçiş döneminde kendisine uygun meslek ve iş alanlarına yönlendirilmeleri sağlıklı bir karar almalarında önemli görülmektedir. Bununla birlikte mesleki seçeneklerin ve bu seçenekleri etkileyen kriterlerin fazla olması öğrencilerin zaman zaman mesleki karar vermekte zorlanmalarına neden olmaktadır (Kapusızoğlu ve Polat, 2017: 1). Bireyler bu dönemde, kendi yeteneklerinin ne olduğunu bilmeye çalışmak, nerede, nasıl iş arayacağını ilgi ve yeteneklerine en uygun işin ne olduğunu bilmeme, meslek seçmede yardıma gereksinimi olmak gibi kaygılar yaşar. Ayrıca üniversiteye girdikten sonra aradığını bulamazsa tekrar sınava girmenin zorluğunu bilme ve işsizlik sorunu gibi sorunlar öğrencilerin karar vermelerini etkilemekte dolayısıyla da kaygı yaşamalarına neden olmaktadır Bu söz konusu kaygılar bireylerin mesleki sonuç beklenti düzeylerinde değişiklik yaratmaktadır. Üniversite öğrencilerinin mesleki algı ve beklenti düzeyleri akademik başarılarını da önemli ölçüde etkilemektedir. Öğrencilerin mesleki algı ve beklentileri ile kaygı düzeylerinin belirlenmesi ve yükseköğretim kurumlarının bunlara cevap vermesi; yükseköğretim de kalitenin sağlanması açısından oldukça önemlidir (Rol ve Kocaman, 2020: 3193).

Bu noktadan hareketle bu çalışmada, öğrenci sayısı itibarı ile yükseköğretimin çok önemli bir kısmını oluşturan Meslek Yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerinin kariyer kararları ile mesleki sonuç beklenti düzeyleri arasındaki ilişki ele alınmıştır. Bu çalışmanın amacı MYO öğrencilerinin geleceğe yönelik kariyer kaygı düzeylerini belirlemek ve mesleki beklenti düzeyleri ile kariyer karar düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

2. Literatür Taraması

2.1. Kariyer Kaygısı

Kaygı, kişilerde negatif duygular içeren durum ya da yaşantılarla meydana gelen, geleceğe yönelik endişelerini içeren ve fiziksel tepkilerinde de (terleme, kasların gerilmesi vb.) ortaya çıkan istenmeyen ve hoş görülmeleyen duygu durumu şeklinde tanımlanmaktadır (Alaosman, 2019: 8) Kaygı kelimesinin kökenine inildiğinde, endişe, korku, merak anlamlarına gelen eski Yunanca "anxietas" sözcüğünden geldiği görülür. Kaygı olgusunun tarihsel köklerine inildiğinde, bu kavramı ilk açıklama girişiminde bulunan Freud'un kaygıyı istenmeyen duygusal durum ve koşulların hissedilmesi olarak açıkladığı görülür (Rol ve Kocaman, 2020: 3197).

Bireyin hayatını sürdürmesi ve hayatta doyuma ulaşabilmesi için her duygu gibi kaygıda kişi için gereklidir (Alaosman, 2019: 9)Kaygı olumsuz etkileri olduğu gibi olumlu özellikleri de bulunmaktadır. Bu özellikler organizmanın uyarılmasını, korunmasını ve motive edilmesini sağlayan etkenlerdir. Akgün, Gönen ve Aydın (2007) araştırmalarında bireyi toplum hayatında önemli mevkilere gelmesini güdülemek ve öğrenmeye karşı istekli bir duruma sokmak olumlu kaygının özelliklerindedir (Alaosman, 2019: 7). Normal seviyede tutulabilen kaygı bireye karar alma, karar yönünde enerji üretme, istek duyma ve bu yönde potansiyel ve enerjinin yükseltilmesine yardımcı olmaktadır. Buna karşın bireyin kaygı düzeyi yoğun ve yüksek ise dikkatini, gücünü ve enerjisini etkili bir biçimde yapılan işe yönlendirmesine engel olabilmektedir. Böylece birey kendisinde olan potansiyeli tamamıyla açığa çıkaramaz ve istenilen performansa erişememektedir (Alaosman, 2019: 9).

Kariyer kaygısı, kariyer karar verme süreci boyunca ve iş performansı sırasında yaşanan olumsuz duyguları temsil eder (Soyoung vd., 2021).

Kariyer kaygısı, genel kaygı ile ilişkili olan bir kavramdır. Bireyin amacı ve kariyer geliştirmekle sorumlu olduğu duygusu kariyer kaygısıyla ilgilidir. Kariyer kaygısının tanımını bireyin akademik ve mesleki gelişimiyle ilgili geleceğine ilişkin hissettiği başarısızlık korkusu şeklinde yapılabılır (Akbaş, 2019: 41).

Kariyer kaygısı meslek ve kariyer seçimi dönemlerine tekabül eden ve kariyer ile ilgili karar alma süreçleri boyunca ortaya çıkıp devam eden ergenlik ve gençlik çağındaki bireylerin yaşadığı bir sorun olarak ele alınmaktadır (Çakır, 2020: 765). Lise yılları gençlerin üniversite sınavlarına hazırlandığı sınav kaygısını dolayısıyla da gelecekteki mesleklerinin seçim kaygısını yaşadıkları yıllardır. Üniversite yıllarında ise bir mesleğe yönelik bölüm seçimi yapılmış fakat bu kez de mezuniyet sonrası iş ve gelecek kaygıları başlamıştır. Yani genel olarak yaşanan kariyer kaygısı gençlerde lise yıllarında başlayan üniversite yıllarında ve hatta üniversiteyi bitirdikten sonra da devam eden bir kaygıdır (Akbaş, 2019: 41-42).Ülkemizde üniversiteye giren

öğrencilerin kaygıları sınav öncesinde başlamakta ve üniversiteli olmalarıyla kaygıları bitmemekte, öğrenim hayatı boyunca da birçok faktör kaygıları üzerinde etkili olmaktadır. Üniversite öğrenimi süresince öğrenimin görüldüğü şehirden, sosyo-ekonomik düzeye, üniversite ortamındaki ilişkilerden, barınma sorununa kadar birçok faktör öğrencilerin kaygıları üzerinde etkili olmaktadır. Üniversite öğrencilerinin üniversiteden mezun olmaları ile birlikte gelecekleriyle ilgili alacakları kararlar; iş seçimi, gerçek hayattaki rolünü almasına yönelik planları, yapmış olduğu arkadaşlıklar, iş bulamama korkusu ve çeşitli sorumluluklar **kişide kaygı yaratıcı etmenlerden** bazıları olarak görülebilmektedir (Özbay ve Öncel, 2017). Ancak okul hayatının son yıllarında üniversite öğrencilerinde, en büyük kaygı kaynağı gelecek endişesi ve bununla bağlantılı olarak bir iş sahibi olma diğer bir ifadeyle “işsizlik kaygısı” baş göstermeye başlamaktadır.

Gizir (2005), “Ortadoğu Teknik Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Problemleri Üzerine Bir Çalışma” adlı araştırmasında, erkeklerin en çok “iş bulamama” ve “maddi açıdan uygun bir iş bulamama” anlamında kaygı yaşarken; kız öğrencilerin en çok “mesleğe yönelik iş bulamama”, “yeterli formasyona sahip olamama”, “mezuniyet sonrası ne yapacağını bilememe” anlamında kaygı yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır (Özbay ve Öncel, 2017). Kariyer sürecine özgü bir kavram olarak kariyer kaygısı değişkeninin incelendiği ve spesifik kariyer kaygısı ölçeklerinin kullanıldığı çalışmaların(Nalbantoğlu-Yılmaz ve Çetin-Gündüz, 2018a; Vignoli, Croity-Blez, Chapeland, de Phillipis ve Garcia, 2005; Weinstein, Healy ve Ender, 2002) sınırlı sayıda olduğu görülmektedir (Şeker, 2021: 264).

Gençlerin kariyer kaygısıyla ilgili literatüre bakıldığında yapılan çalışmaların sınırlı olduğu ve genellikle kariyer kararsızlığı ile kaygı arasındaki ilişkiye yönelik olduğu görülmektedir.

Türkiye’de yapılan çalışmalara bakıldığında gençlerin kariyer gelişim sürecinde yaşadıkları kaygıların genellikle sınav kaygısı, gelecek kaygısı, işsizlik kaygısı ile ilişkilendirildiği görülmektedir (Özdemir Yaylacı, 2007; Alkan, 2014; Kaya ve Varol, 2004; Ayyıldız, 2015: 182; Şanlı Kula ve Saraç, 2016: 240; Karakaş, 2013: 145, Yazar Aslan, 2015: 83). Çetin Gündüz ve Nalbantoğlu Yılmaz’ın (2016) yaptığı iki çalışma literatüre önemli katkı sağlamıştır. Nalbantoğlu Yılmaz ve Çetin Gündüz’ün (2018a: 1594) yaptığı çalışmada lise öğrencilerinin kariyer kaygıları bazı değişkenlere göre incelenmiştir. Bir diğer çalışmada Lise öğrencilerinde mesleki kararsızlık ve kariyer kaygısı arasındaki ilişki incelenmiştir (Göncü Akbaş, 2019: 42-43). Kariyer kaygısı gençlerde lise yıllarında başlayan üniversite yıllarında ve hatta üniversiteyi bitirdikten sonra da devam eden bir kaygı olduğu için, bu çalışmada kullanılan ölçek formu Çetin Gündüz ve Nalbantoğlu Yılmaz’ın lise öğrencilerinin kariyer kaygısını ölçmek için, 2016 yılında geliştirdikleri kariyer kaygısı ölçeğidir.

2.2. Meslek Seçimi ve Mesleki Sonuç Beklentisi

Meslek; belirli bir zaman harcanarak, mal ve hizmet üretmek, toplumda bir statüyü doldurmak, topluma faydalı olmak, sosyal bir gelişim görevini yerine getirmek gibi amaçlarla yapılan faaliyetler bütünü olarak tanımlanabilir (Bahadır, 2018: 6).

Meslek seçimi ise bireyin; isteklerini, yeteneklerini, ekonomik durumunu, mesleki eğitimini, başarıma olasılığını ve devamlılığını göz önüne alarak, çalışmak istediği meslekler arasından birine karar verip, o mesleğe ulaşabilmek için çaba göstermesi durumudur. Seçilen meslek alanının bireyin yaşam tarzına uygunluğu ve meslekten elde edeceği doyum büyük önem taşımaktadır. Bu yönüyle meslek seçimi, insanın geleceğini şekillendiren en önemli kararlardan biridir (Bilir, 2018: 1). Kişiler seçimleri ve kendi sorumluluklarıyla kariyerlerini biçimlendirirler ve özellikle lise ve üniversite yılları bireylerin bir meslek seçme ve belirleme yaşlarıdır.(Tosun ve Güntaş, 2018: 25)

Sonuç beklentisi, belirli davranışların belirli sonuçları ortaya çıkarmasına yönelik inançtır ve bu doğrultuda mesleki sonuç beklentisi ise bireyin kariyerinin bir parçası olarak gelir, statü, yeni beceriler öğrenmek gibi başarının uzun vadeli sonuçlarına yönelik inancını ifade eder. Örneğin “Eğer bu mesleği yaparsam, ne olacak?”, “Bu mesleği başarılı bir şekilde yaparsam sonucunda ne elde edebilirim?” şeklinde sonuca yönelik göndermeler bireylerin mesleki sonuç beklentileriyle ilgilidir (Gürpınar vd., 2021: 222-223).

Öğrencinin seçmiş olduğu programın, eğitimini başarıyla tamamlaması sonucunda alacağı diplomanın, yapmayı düşündüğü mesleğin, beklentisini ne derecede karşılayacağına dair olan inançları, Mesleki Sonuç Beklentisini oluşturmaktadır (Saydam, 2018: 8).

Yükseköğretimde öğrencilerin üniversitelerini ve programlarını çeşitli nedenlerden dolayı seçtikleri görülmektedir. Bunlar; mesleki bilgi, beceri, tecrübe, yüksek kazanç, kariyer ve sosyal statü beklentisi (Dinç, 2008), saygın bir meslek olması (Genç, Kaya ve Genç, 2007), programa olan talebin fazla olması (Mızrak ve Şenel, 2011), ailenin ve çevrenin etkisi (Taş, 2012; Tunç, Akansel ve Özdemir, 2007), iş avantajları (Erdem ve Kayran, 2013), kariyer olanakları (Pekkaya ve Çolak, 2013), iş güvencesi (Sarıkaya ve Khorshid, 2009; Çelik ve Üzmez, 2014; Kızgüt ve Ergöl, 2011), üniversite yerleştirme puanı(Korkut-Owen, Kepir, Özdemir, Ulaş ve Yılmaz, 2011; Hacıömeroğlu ve Taşkın, 2010) gibi nedenlerdir (Saydam, 2018: 32).

Marko ve Savickas (1998), kariyer merkezine başvuruda bulunan gönüllü 25 üniversite öğrencisi ile deney ve kontrol grupları oluşturarak, deney grubuna yönelik kariyer müdahalesi gerçekleştirmişlerdir. Deney ve kontrol grubu karşılaştırıldığında, deney grubunda gelecekle ilgili olumlu beklentilere sahip olma ve kariyer planlama konusunda istatistiksel artışlar olduğu gözlemlenmiştir. Reese ve Miller (2006),

üniversite öğrencilerin kariyer kararı verme yetkinlikleri üzerine yaptıkları araştırma sonucunda, kariyer gelişimi dersi alan öğrenciler ile dersi almayanlar karşılaştırıldığında, dersi alan öğrencilerin kariyer kararı yetkinlik beklentilerinde anlamlı düzeyde artış olduğunu belirlemişlerdir. Luzzo ve Day (1999), öğrencilerin kariyer kararı yetkinliği ve sosyal bilişsel kariyer inançları üzerine yaptıkları çalışmada; iki gruptan elde ettikleri ön-test son test verilerine göre, öğrencinin kariyer kararı yetkinlik beklentisi ve kariyer gelişim süreçlerini incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin kariyer kararı verme sürecindeki çalışmaların kariyerde başarıya ve doyuma yönelik inançlarında etkili olduğunu belirlemişlerdir (Saydam, 2018: 47).

Büyükgöze-Kavas (2013), Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde, Okul Öncesi, Bilgisayar Eğitimi ve Teknolojileri, İlköğretim Matematik ve İngilizce Öğretmenliği programlarına devam eden 191 öğrenci ile yaptığı çalışmada, öğrencilerin mesleki rehberlik hizmetleri eğitimlerini ve mesleklerini değiştirme isteklerini araştırmıştır. Öğrenciler, lisede yeterli düzeyde mesleki rehberlik hizmetleri alamadıklarını, bu nedenle meslek tercihinde ailelerinin etkili olduğunu ve mesleklerini değiştirmek istediklerini belirtmişlerdir. Kepir (2011), 502 üniversite adayının, meslek seçimine ilişkin akılcı olmayan inançları, mesleki olgunluk ve umut düzeyleri üzerine bir çalışma yapmıştır. Çalışmada, mesleki olgunluk düzeyi ve eğitim durumunun, mesleki olgunluk düzeyi ve okul türünün, umut düzeyi ve eğitim durumunun, umut düzeyi ve okul türünün, adayların meslek seçimine ilişkin akılcı olmayan inançları üzerindeki ortak etkileri anlamlı bulunmamıştır (Saydam, 2018: 44).

Mesleki deneyimin sağlanabilmesi adına iş yeri uygulamalarının (staj) öğrencilere olumlu katkılar sağladığı görülmektedir. . Bu uygulama modelinin olumlu sonuçlar doğurması; öğrencilerin alanlarıyla ilgili olan nitelikli iş yerlerine yerleştirilmesi ve uygulama sürecini başından sonuna takip edecek öğretim elemanlarının varlığı ile mümkündür. Eğitim modeli çerçevesinde; MYO'lar da uygulanan eğitim programlarının ilk 3 dönemi okulda (teorik) ve son 1 dönemi „mesleki uygulama dersi“ adıyla işyerinde (pratik) tamamlanmaktadır. Öğrencilerin mesleki uygulama dersini akademik takvime göre 3. veya 4. dönemde 16 hafta-tam zamanlı olarak yapmaları gerekmektedir (Çakar, 2018: 18). Bireylerin deneyim eksikliklerini giderecek bir yol olan iş yeri uygulama modeli ile mesleğe yönelik edinilecek tecrübelerin kariyer planlamasında ki rolü oldukça önemlidir (Çakar, 2018: 17). Bu modelde, öğrenciler için kilit nokta teorik bilgilerini uygulama yöntemi ile zenginleştirmeleridir. Akademik gelişimleri sırasında iş dünyası ile tanışmış olmaları, kişisel yeteneklerinin farkına varıp ve işe hazır oluşlarının tespitini yapmalarını kolaylaştırmaktadır. İş dünyasının ve çalışma koşullarının şartlarını eğitim aldıkları sürede deneyimlemelerine imkan veren 3+1 uygulamalı eğitim modeli ile öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişimlerine katkı sağladıkları görülmektedir. Kendilerine yüklenen sorumluluk duygusu ile özgüvenlerinin ve çalışma alışkanlıklarının şekillenmesi

sağlanmaktadır. Kısa süreli gerçekleştirecekleri iş deneyimi ile (1 dönem- yaklaşık 4 ay) iş dünyasındaki iletişim ağlarını kurup mezun olduktan sonrası için iş bulma ve işe yerleşme sürecini kısaltmaları hedeflenmektedir. Aynı zamanda gelecek ve kariyer planlamasında öğrencilere önemli ölçüde yön vermesi beklenmektedir ([https://muys.subu.edu.tr/belgeler/Mesleki Uygulamalar Yonergesi.pdf](https://muys.subu.edu.tr/belgeler/Mesleki_Uygulamalar_Yonergesi.pdf)).

Çünkü meslek seçimi yapma, kariyerleri ile ilgili karar verme aşamasında ve mesleki tecrübe edinme noktasında bu modelin öğrencilere olumlu katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Akademik hayatları devam eden öğrencilerin iş hayatıyla tanışmaları ve kendilerini iş dünyasının içerisinde konumlandırmaları sayesinde meslek seçimlerinin doğru olup olmadığını anlamış ve gerekirse yapacakları revizelerle mutlu olabilecekleri işlerde çalışmaya zemin hazırlamış olacaktırlar. Bu model ile öğrencilerin elde edecekleri mesleki deneyimin özgeçmişlerinde yer almasının kariyer başlangıçlarında kendilerine artı değer katacağını, mezun olduktan sonra iş bulma imkanının daha fazla olacağını ve iş hayatına atılımı hızlandıracağını düşündükleri görülmektedir. Bu durum öğrencinin seçmiş olduğu programın, yapmayı düşündüğü mesleğin, beklentisini ne derecede karşılayacağına dair olan inançları (mesleki sonuç beklentilerinin) artmasına ve kariyer kaygılarının azalmasına katkı sağlayacaktır.

Çakar, (2018: 92)'in araştırma verilerinden elde edilen bilgiye göre; MYO'da öğrenim gören öğrencilerin çalışma hayatlarında hedeflerine ve alanlarına yönelik bir iş hayatı (kariyer) beklentisinde oldukları teknik bölümlerde okuyan öğrenciler sosyal bölümlerde okuyan öğrencilere göre alanları dahilindeki işletmeler ve işlerde çalışmayı daha fazla önemsedikleri meslek sahibi olma isteğinin karşılığını bulacağını düşündükleri MYO'da zorunlu olan 4 aylık mesleki uygulama deneyiminin kendileri ve kariyerleri için gerekli olduğunu ve bu eğitim modelini önemsedikleri ve benimsedikleri ve bu modelden ümitli oldukları görülmektedir. Sosyal bölümlerde okuyan öğrencilerin okulda almış oldukları teorik bilgiyi bu sistem kapsamında iş yerlerinde uygulama imkanı bulup iş dünyasına hazırlık evresindeki kariyer sürelerini kısaltacağı fikrinin teknik bölümlerde okuyan öğrencilere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3. YÖNTEM VE GEREÇ

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Ferizli Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin kariyer kaygıları ile mesleki sonuç beklenti düzeyleri arasında ilişki olup olmadığını ortaya koymaktır. Çalışmamız keşifsel bir çalışmadır. Bu temel amaç doğrultusunda;

3.2. Araştırma hipotezleri

H1: MYO öğrencilerinin kariyer kaygıları ile mesleki sonuç beklentileri arasında bir ilişki vardır. Bunun için korelasyon analizi uygulanmıştır.

H2: MYO öğrencilerinin mesleki sonuç beklentileri kariyer kaygıları üzerinde anlamlı etkiye sahiptir.

H3: MYO öğrencilerinin kariyer kaygı düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bunun için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır.

H4: MYO öğrencilerinin kariyer kaygıları ile öğrenim gördükleri program arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5: MYO öğrencilerinin kariyer kaygı düzeyleri ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H6: MYO öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H7: MYO öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzeyi ile öğrenim gördükleri program arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H8: MYO öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzeyleri ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, 2021–2022 öğretim yılında Sakarya ilinde Ferizli MYO’nda Grafik tasarımı, Moda tasarımı, İşletme yönetimi, Moda yönetimi, Tekstil teknolojisi ve İş sağlığı ve güvenliği programlarında öğrenim gören 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin görüşleriyle sınırlıdır.

Araştırmadan elde edilen veriler, “Kişisel Bilgi Formu”, “Kariyer Kaygısı Ölçeği”, “ve “Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği’nin ölçtüğü nitelikler ve üniversite öğrencilerinin bunlara verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır.

Zaman kısıdı açısından, bu çalışma 2 Şubat -2 Nisan 2022 tarihleri arasında yüz yüze anket ile Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Ferizli MYO’nda Meslek Yüksekokulu Grafik tasarımı, Moda tasarımı, İşletme yönetimi, Moda yönetimi, Tekstil teknolojisi ve İş sağlığı ve güvenliği Programında eğitim gören öğrencileri ile sınırlıdır.

Covid 19 dolayısıyla, okulda yüzyüze-online (hibrit sistem) derslerin olmaması ve gün içerisinde çok fazla okulda olmamaları yanında meslek yüksekokulu bünyesinde öğrenim gören öğrencilerin bir kısmının staja gitmelerinden dolayı okula gelmedikleri için, araştırmanın yapıldığı tarihlerde stajda olmaları çalışmanın kısıtları olarak ifade edilmektedir.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmamız nicel bir çalışmadır ve araştırma için gerekli veri malzemesini toplamak için 26 sorudan oluşan anket kullanılmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmanı birinci bölümünde, katılımcıların sosyo-demografik özelliklerinin sorgulandığı sorular bulunmaktadır. Çalışmanı ikinci bölümünde veri toplama aracı olarak 2 ölçek kullanılmıştır.

Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği, McWhirter, Rasheed ve Crothers (2000) tarafından bireylerin bir mesleğe yönelik sonuç beklentilerini ölçmek için geliştirilmiştir. Mesleki Sonuç Beklentisi, bireylerin kariyerleri ile kazanç, statü, üretkenlik ve saygınlık gibi öncelikli mesleki değerlerini yaşayabilme ihtimallerine olan inançlarıdır (Işık, 2013: 1420). Işık (2010) tarafından Türkçeye uyarlaması gerçekleştirilen ölçek, tek boyutlu olarak kullanılmaktadır.

Kariyer Kaygısı Ölçeği, Bu çalışmada kullanılan ölçek formu Çetin Gündüz ve Nalbantoğlu Yılmaz'ın lise öğrencilerinin kariyer kaygısını ölçmek için, 2016 yılında geliştirdikleri kariyer kaygısı ölçeğidir. Uygulama ve analizler sonrasında Kariyer Kaygısı Ölçeği'nin 14 maddeden oluştuğu ve kariyer gelişim sürecinde aile etkisinden kaynaklı (5) ve kariyer gelişim sürecinde meslek seçimine yönelik kaygı (9) olmak üzere iki boyutlu bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Beşli Likert tipinde olan ölçek “hiç katılmıyorum (1)”, “katılmıyorum (2)”, “kararsızım (3)”, “katılıyorum (4)” ve “tamamen katılıyorum (5)” şeklinde yanıtlanmaktadır (Gündüz ve Yılmaz, 2016: 1017).

3.5. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Ferizli Meslek Yüksekokulu Grafik tasarımı, Moda tasarımı, İşletme yönetimi, Moda yönetimi, Tekstil teknolojisi ve İş sağlığı ve güvenliği programlarında eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Ferizli Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrenciler araştırmaya dahil edilmiştir. Örnekleme yöntemi basit tesadüfi örneklem yöntemidir.

Tablo 1: Demografik Özellikler

Demografik Özellikler		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	133	68,2
	Erkek	62	31,8
Yaş	17-20	143	73,3
	21-24	37	19,0
	25-28	4	2,1

	29-32	1	,5
	33-36	5	2,6
	37 ve üstü	5	2,6
Program	İş sağlığı ve güvenliği	51	26,2
	Moda tasarımı	28	14,4
	Moda yönetimi	16	8,2
	İşletme yönetimi	23	11,8
	Grafik tasarımı	61	31,3
	Tekstil teknolojisi	16	8,2
Sınıf	1.Sınıf	109	55,9
	2.Sınıf	86	44,1
Bilinçli Bölüm Tercihi	Evet	173	88,7
	Hayır	22	11,3
Total		195	100,0

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların %68,2 ‘si kadın , %31,8’i erkek olup, % 73,3’ü 17-20; %19,0’u 21-24 ; %2,6 ‘sı 33-36; %2,6 ‘sı 37 ve üstü % 0,5’i 29-32 yaş aralığındadır. Yine katılımcıların % 26,2’sini iş sağlığı ve güvenliği %31,3’ünü Grafik tasarımı %14,4’ünü Moda tasarımı , %11,8’ini İşletme yönetimi %8,2 ‘sini Moda yönetimi %8,2 ‘sini Tekstil teknolojisi öğrencileri oluşturmaktadır. Katılımcıların %55,9’u 1.Sınıf ; %44,1’ise 2. sınıftır. Öğrencilerin %88,7’si okudukları programı isteyerek seçerken; %11,3’ü ise istemeyerek seçtikleri programı tercih etmişlerdir. Öğrencilerin % 72,8’inin ailesinin öğrencinin mezun oldukları program doğrultusunda iş sağlama garantisi bulunmuyorken; öğrencilerin %27,2’sinin ise ailesinin mezun oldukları program doğrultusunda iş sağlama garantisi vardır. Öğrencilerin % 91,8’i ülke gündemini takip ediyorken ; %8,2’si ise ülke gündemini takip etmemektedir.

4. FAKTÖR ANALİZLERİ VE NORMALLİK TESTLERİ

Tablo 2: Kariyer Kaygısı Ölçeği Değişkeninin Faktör ve Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Faktörler	Faktör Ağırlığı	Açıklanan Varyans Yüzdesi	Cronbach Alpha
Faktör 1: Meslek Seçimine Yönelik Kariyer Kaygısı		37,515	0,913
8.Mesleki ideallerime ulaşma sürecinde önüme çıkabilecek engelleri düşününce içim sıkılıyor.	,806		

12.Seçeceğim meslekte mutlu olup olamayacağımı düşündüğümde kendimi gergin hissediyorum	,796		
13. Seçeceğim mesleğin bana uygun olup olmayacağı düşüncesi beni tedirgin ediyor	,779		
11. Meslek seçiminde göz önünde bulundurmam gereken çok fazla etken olduğu düşüncesi beni tedirgin ediyor.	,774		
9.Seçeceğim meslekte hayal kırıklığına uğrama düşüncesi beni rahatsız ediyor.	,771		
7.Mesleki geleceğimi düşündüğümde huzursuzlanıyorum.	,769		
10.Mesleki hayallerime ulaşmada ders başarısı açısından kendimi yetersiz hissediyorum.	,698		
6.Meslek seçimi yapma düşüncesi çok fazla gerilmeme neden oluyor.	,698		
14.Gelecekte istediğim mesleği yapamayacağımdan kaygılanıyorum.	,674		
Faktör 2: Aile Etkisine Yönelik Kariyer Kaygısı	65,302	27,787	0.912
2.Ailemin meslek seçimiyle ilgili kararlarımı onaylamayacağı düşüncesi beni huzursuz ediyor.		,915	
3.Seçmek istediğim mesleğe ailemin engel olacağından endişeleniyorum.		,899	
1.Ailemin mesleki planlarımı anlamayacağı konusunda endişe duyuyorum.		,835	
4.Mesleki hayallerimle ilgili kendimi aileme yeterince anlatamamaktan kaygılanıyorum.		,809	
5.Üniversitede eğitim almak istediğim alanı aileme söyleme fikri içimde sıkıntıya yol açıyor.		,781	

Ölçeğin geliştirilme sürecinde ölçek güvenilirliğini Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ile incelenmiş, ölçeğin aile etkisine yönelik kaygılarına ait güvenilirliği .742, meslek seçimine yönelik kaygılarına ait güvenilirliği ise .797 çıkmıştır (Çetin Gündüz ve Nalbantoğlu Yılmaz, 2016: 1017). Yapılan bu çalışmada ise, ölçeğin aile etkisine yönelik kariyer kaygılarının Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ,912, meslek seçimine

yönelik kariyer kaygılarının güvenirlik katsayısı .924, kariyer seçimi kaygısı güvenirlik katsayısı ise ,913 bulunmuştur. Yapılan Cronbach's Alpha analizi sonucuna göre araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenirlik seviyesinin yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir (Cronbach's Alpha>0,70).

Tablo 3: Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği Değişkeninin Faktör ve Güvenirlik Analizi Sonuçları

Faktörler	Faktör Ağırlığı	Açıklanan Varyans Yüzdesi	Cronbach Alpha
Faktör		61,409	0,941
20.Kendime iyi bir gelecek sağlayabileceğim	,892		
24.Kariyer / meslek hedeflerime ulaşacağım.	,872		
16.Seçtiğim kariyerde/meslekte başarılı olacağım	,840		
18.Seçtiğim kariyerde/meslekte becerilerimi kullanabileceğim	,830		
23.Toplumumuzda saygı duyulan bir kariyerim / mesleğim olacak	,807		
17.Geleceğim iyi olacak	,792		
21.Seçtiğim kariyer doğrultusunda istediğim işe girebileceğim	,776		
15.Yaptığım kariyer planı beni tatmin edecek bir sonuca götürecektir	,761		
19.Kariyerimle ilgili verdiğim kararlarda kontrol benim elimdedir	,753		
22.Seçtiğim kariyer / meslek bana ihtiyacım olan geliri sağlayacak.	,726		
26.Seçtiğim kariyer / meslek istediğim yaşam tarzını sürdürmemi sağlayacak	,671		
25.Ailem kariyer / meslek seçimimi onaylayacaktır	,643		

Işık (2010) tarafından Türkçeye uyarlaması gerçekleştirilen ölçek, tek boyutlu olarak kullanılmaktadır. Ölçeğin güvenirlik çalışmalarıyla yedi hafta arayla uygulanan test tekrarı sonucunda, güvenirlik katsayısı .79 olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan bu çalışmada ise, Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı, ,941 bulunmuştur.

Kolmogorov Smirnov testlerinde $p > .05$ değeri elde edilmişse dağılım Normal, $p < .05$ değeri elde edilmişse dağılım normal değildir.

Tablo 4: Kariyer Kaygısı Ölçeği Genel Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	Df	Sig.	Statistic	Df	Sig.
KariyerKaygısı	,063	195	,054	,973	195	,001

a. Lilliefors Significance Correction

Kolmogorov Smirnov testi sonucuna göre $p > .05$ değeri elde edildiği için ($.054 > .05$) kariyer kaygısı ölçeği normal dağılmaktadır.

Kolmogorov Smirnov testine göre Faktör1, $p < .05$ değeri elde edildiği için ($.00 < .05$) Faktör 1 normal dağılmıyorken; Faktör2 $p > .05$ değeri elde edildiği için ($.200 > .05$) Faktör 2 normal dağılmaktadır.

Tablo 5: Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	Df	Sig.	Statistic	Df	Sig.
MelekiSonuçBeklentisi	,090	195	,001	,920	195	,000

Tablo 6: Faktörler Bazında Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	Df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faktör1: Meslek Seçimine Yönelik Kariyer Kaygısı	,196	195	,000	,816	195	,000
Faktör2 Aile Etkisine Yönelik Kariyer Kaygısı	,053	195	,200 ^a	,977	195	,002

Kolmogorov Smirnov testlerinde $p > .05$ değeri elde edilmişse dağılım Normal, $p < .05$ değeri elde edilmişse dağılım normal değildir. Kolmogorov Smirnov testi sonucuna $p < .05$ değeri elde edildiği için ($.001 < .05$) normal dağılım göstermemektedir.

Tablo 7: Kariyer Kaygı Düzeyi ve Mesleki Sonuç Beklenti Düzeyi Ölçeklerinin İç Tutarlılık Analizi

Değişkenler	Cronbach's Alpha	İfade Sayısı
Kariyer kaygısı	,907	14
Mesleki Sonuç Beklentisi	,941	12

Kariyer kaygısı ve mesleki sonuç beklentisi algısını ölçmeye yönelik oluşturulmuş olan ölçeklerin güvenilirlik analizi sonuçları tabloda yer almaktadır. Alfa değeri 0 ile 1 arası değerler alır ve kabul edilebilir bir alfa değerinin en az 0.70 olması arzu edilmektedir (Altunışık ve diğ., 2012: 126). Aşağıda verilen alfa katsayılarına göre ölçeğin güvenilirlik düzeyi belirlenmektedir (Kalaycı, 2008).

- $0.00 < \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.
- $0.40 < \alpha < 0.60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşüktür.
- $0.60 < \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.
- $0.80 < \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir.

Her iki ölçeğin iç tutarlılık sonuçlarına ait Cronbach's Alpha değerleri 0.70'den büyük olduğu için ölçeklerin güvenilirlik düzeylerinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. **H1:** MYO öğrencilerinin kariyer kaygıları ile mesleki sonuç beklentileri arasında bir ilişki vardır. Bunun için korelasyon analizi uygulanmıştır.

Tablo 8: Kariyer Kaygısı ile Mesleki Sonuç Beklentisi Algısına Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları

Ölçekler		Mesleki Sonuç Beklentisi
Kariyer Kaygısı	Pearson Correlation	-,177*
	Sig. (2-tailed)	,014
	N	195

Korelasyon katsayısı -1 ile +1 arasında bir değer olmaktadır. Bulunan değer, -1 ve +1'e yaklaştıkça ilişkinin kuvveti artmaktadır. Bulunan katsayının pozitif olması iki değişken arasında paralel ilişki olduğunu göstermektedir. Değerin negatif olması ise; iki değişken arasında zıt yönlü ilişki olduğunu, bir değişken yükselirken, diğerinin azalacağını belirtmektedir (Nakip, 2013). Korelasyon katsayılarına dair kuvvetler şu şekilde belirlenmiştir (Köse, 2008).

- 0,00-0,25 Çok zayıf ilişki düzeyi
- 0,26-0,49 Zayıf ilişki düzeyi
- 0,50-0,69 Orta ilişki düzeyi
- 0,70-0,89 Yüksek ilişki düzeyi
- 0,90-1,0 Çok yüksek ilişki düzeyi

Tablo değerlendirildiğinde korelasyon analizine göre MYO öğrencilerinin kariyer kaygısı ile mesleki sonuç beklenti düzeyi arasında ($r=-,177$ $p<0.01$) zayıf düzeyde ve negatif yönlü bir ilişki vardır. H1 Hipotezi Kabul Edilir.

H2: MYO öğrencilerinin mesleki sonuç beklentileri kariyer kaygıları üzerinde anlamlı etkiye sahiptir.

Tablo 9: Kariyer Kaygısı ile Mesleki Sonuç Beklentisi Algısına Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Standart Hata	β	T değeri	P değeri	R değeri	R ²	F değeri	p değeri
Mesleki sonuç beklentisi	Kariyer kaygısı	3,869	,164	-,177	23,59	,000	-,177	,031	6,209	014

Anlamlılık değeri $p<,05$ olduğu için kurulan regresyon modeli anlamlıdır. Regresyon analiz sonuçlarına göre MYO öğrencilerinin mesleki sonuç beklentilerinin kariyer kaygı düzeylerine negatif yönde ve zayıf düzeyde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmektedir. Modelin açıklama gücü olarak ifade edilen R² değeri: ,031 olarak hesaplanmıştır. (R: -,177 R² değeri: ,031 $p<,05$). Bu değer kariyer kaygısı değişkeninin (varyansın) %3.1'inin modeldeki bağımsız değişken mesleki sonuç beklentisi tarafından açıklandığını göstermektedir β katsayısı= -,177'dir. ($p<,05$). Buna göre MYO öğrencilerinin mesleki sonuç beklentileri kariyer kaygıları üzerinde anlamlı etkiye sahiptir ($p<,05$ olduğu için) H2 Hipotezi Kabul Edilir.

Kariyer Kaygısı Düzeyinin Demografik Faktörlere Göre Değerlendirilmesi

H3: MYO öğrencilerinin öğrencilerinin kariyer kaygı düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bunun için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır.

Tablo 10: Kariyer Kaygısı Düzeyinin Cinsiyete Göre Farklılıklarının İncelenmesi*

Değişkenler	Cinsiyet	N	Ort.	Standart Sapma	T	s.d	P
Kariyer Kaygısı & Cinsiyet	Kadın	133	3,47	,88	-,36	193	,71
	Erkek	62	3,52	,81			

*Faktörler dikkate alınarak ortalama değerler oluşturulmuştur.

Tablo 10 değerlendirildiğinde p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($,71>0,05$) MYO öğrencilerinin kariyer kaygısının cinsiyete göre anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. H3 Hipotezi Red Edilir.

H4: MYO öğrencilerinin kariyer kaygıları ile öğrenim gördükleri program arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bunun için tek yönlü anova testi uygulanmıştır.

Tablo 11: Kariyer Kaygısı Düzeyinin Öğrenim Görülen Program Göre Farklılıklarının İncelenmesi*

Değişkenler	N	Ort.	F	P
Kariyer Kaygısı & Program	İş sağlığı ve güvenliği	51	3,38	5,02 ,000
	Moda tasarımı	28	3,50	
	Moda yönetimi	16	4,30	
	İşletme yönetimi	23	3,30	
	Grafik tasarımı	61	3,31	
	Tekstil teknolojisi	16	3,91	

Tablo 11 incelendiğinde, p değeri 0.05 ten küçük olduğu için ($,000 < 0.05$) MYO öğrencilerinin kariyer kaygısı algıları öğrenim gördükleri programa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. H4 Hipotezi Kabul Edilir.

Farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığı Tukey ana-lizi ile araştırılmış ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 12: Tukey Analiz Sonuçları

Fakülteler	Ortalamalar Arası fark	P
İş sağlığı ve Güvenliği Moda Yönetimi	-,92708*	,001
Moda tasarımı Moda Yönetimi	-,80038*	,025
İşletme Yönetimi Moda Yönetimi	1,00679*	,003
Grafik Tasarımı Moda Yönetimi	-,99071*	,000

Bulgular farklılığın kaynağının iş sağlığı ve güvenliği - moda yönetimi, işletme yönetimi- moda yönetimi moda tasarımı moda yönetimi ile grafik tasarımı-moda yönetimi öğrencilerinin kariyer kaygı durumlarından kaynaklandığını göstermektedir.

H5: MYO öğrencilerinin kariyer kaygı düzeyleri ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bunun için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır.

Tablo 13: Kariyer Kaygısı Algısının Sınıfa Göre Farklılıklarının İncelenmesi*

Değişkenler	Sınıf	N	Ort.	Standart Sapma	T	s.d	P
Kariyer Kaygısı & Sınıf	1.Sınıf	109	3,44	,79	-,89	193	,37
	2.Sınıf	86	3,55	,93			

Tablo 13 değerlendirildiğinde p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($,37 > 0,05$) MYO öğrencilerinin kariyer kaygısı ile buldukları sınıf (1. ve 2.sınıf) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. H5hipotezi Red Edilir.

Tablo 14: Mesleki Sonuç Beklentisinin Cinsiyete Göre Farklılığının İncelenmesi*

Değişkenler	Cinsiyet	N	Ort.	Standart Sapma	T	s.d	P
Mesleki Sonuç Beklentisi & Cinsiyet	Kadın	133	2,12	,79	-,62	193	0,53
	Erkek	62	2,20	,98			

*Faktörler dikkate alınarak ortalama değerler oluşturulmuştur.

Tablo 14 değerlendirildiğinde p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($,53 > 0,05$) MYO öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzeyinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir. H6 Hipotezi Red Edilir.

H7: MYO öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzeyi ile öğrenim gördükleri program arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 15: Varyansların Homojenlik Testi

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
5,622	5	189	,000

Bunun için ilk başta varyansların homojen dağılıp dağılmadığına bakmak için homojenlik testi yapılmıştır

Sig değeri ($,00$) $0,00 < 0,05$ küçük olduğu için varyanslar homojen dağılmamıştır. Bu yüzden yapılan anova tablosundaki sig değerine bakamayız. Aralarında fark olup olmadığını söylemek için Welch Born Forsythe testlerinin sonuçlarına bakmak gerekir.

Tablo 16: Mesleki Sonuç Beklenti Düzeyinin Öğrenim Görülen Program Göre Farklılık İncelenmesi*

Değişkenler		N	Ort.	F	Welch testi P değeri	Born Forsythe testi P değeri
Mesleki Sonuç Beklenti Düzeyi & Program	İş sağlığı ve güvenliği	51	1,93		,098	,096
	Moda tasarımı	28	2,16			
	Moda yönetimi	16	1,84			
	İşletme yönetimi	23	2,22			
	Grafik tasarımı	61	2,21			
	Tekstil teknolojisi	16	2,72			

Welch Born Forsythe testlerinin sonuçlarına sig değeri Welch testine göre sig değeri ($,098 > ,05$) ve Born Forsythe testinde ($,096 > ,05$) p değeri 0.05 ten büyük olduğu için MYO öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzeyleri öğrenim gördükleri programa göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. H7 Hipotezi Red Edilir.

H8:MYO öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzeyleri ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bunun için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır.

Tablo 17: Mesleki Sonuç Beklentisinin Bulunduğu Sınıfa Göre Farklılığının İncelenmesi*

Değişkenler	Sınıf	N	Ort.	Standart Sapma	T	s.d	P
Mesleki sonuç beklenti & Sınıf	1.Sınıf	109	2,22	,84	1,46	193	,14
	2.Sınıf	86	2,04	,86			

Tablo 20 değerlendirildiğinde p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($,14 > 0,05$) MYO öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzeyi ile buldukları sınıf (1. ve 2.sınıf) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. H8 Hipotezi Red Edilir.

SONUÇ

Her şeyin çok hızlı değiştiği günümüzde, özellikle teknoloji alt yapısıyla yaşanan değişim ve dönüşümler, belirsizliği de beraberinde getirmektedir. Özellikle geleceği şekillendirmede önemli rol oynayan meslek seçimi ve meslek seçimiyle birlikte kariyer planları gelecek nesillerin gündemini meşgul etmektedir. Gelecek kaygısını ortadan kaldırmak amacıyla üniversitenin temel bir araç olduğu düşünüldüğünde genç nesillerin meslek beklentileri ve kariyere ilişkin kaygıları da önemli bir konutu teşkil etmektedir. Eğitim ve öğrenim olarak yaşamlarını sürdürmede bir araç olan mesleğe ilişkin sonuç beklentisi ve kariyer kaygısı, gençlerin akademik tercihlerinde önemli bir belirleyicidir.

Bu nedendir ki, bu çalışmada üniversite öğrencilerinin mesleki sonuç beklentileri ile kariyer kaygıları arasındaki ilişki incelenmiş, mesleki sonuç beklentileri ile kariyer kaygı durumları arasında negatif yönlü bir ilişkinin olduğu analiz sonuçlarından elde edilmesi bize öğrencilerin mesleki beklentilerinin yüksek olması durumunda kariyere ilişkin kaygılarının düşük olduğu fikrini verebilir. Diğer taraftan cinsiyetlerarası mesleki sonuç beklentisi ve kaygı durumuna ilişkin bir farklılık söz konusu değilken, öğrencilerin birinci ya da ikinci sınıf olmaları bir farklılığı ortaya koymamaktadır.

Bu çalışma sadece bir meslek yüksek kulu öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Bu konuda çalışma yapmak isteyen araştırmacılar, başka örneklemeler üzerinde çalıştıkları ve sayı arttığı takdirde, bu konuya ilişkin genellemeler yapmak mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

ALAOSMAN F.B., (2019), Üniversite Öğrencilerinin Gelecek Kaygısı Ve Başa Çıkma Yöntemleri Yakın Doğu Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Lefkoşa, Haziran.

BAHADIR R. Y.(2018), Lise Öğrencilerinin Kariyer Kararı Yetkinlik Beklentilerinin Anne Baba Tutumları Ve Başa Çıkma Stilleri Açısından İncelenmesi Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Konya

BİLİR G. (2018), Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Mesleki Kariyer Tercihlerinin İncelenmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi Eğitim Fakültesi

BÜYÜKGÖZE KAVAS, A.,(2005), Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Aldıkları Mesleki Rehberlik Hizmetleri ve Mesleklerini Değiştirmek İsteme Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı 21, Sayfa : 111-122

ÇAKIR, Ö .(2020), Kariyer Kaygısı ve İyimserlik-Kötümserlik İlişkisi: Lise Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma.Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi.

ÇETİN GÜNDÜZ, H. VE YILMAZ, F.(2016). Lise Öğrencilerinin Kariyer Kaygılarını Belirlemeye Yönelik Ölçek Geliştirme Çalışması. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 12. 1008-1008.

GÖNCÜ AKBAŞ, M., (2019), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lise Öğrencilerinin Kariyer Kaygısı Üzerine Bir Araştırma: Antalya İli Örneği, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

GÜRPINAR, A. C., EMÜL, B. & SİYEZ, D. (2021). Öğretmen Adaylarında Kariyer Yetkinlik Beklentisi ve Mesleki Sonuç Beklentisi: Kariyer Stresinin Aracı Rolü. IBAD Sosyal Bilimler Dergisi , (10) , 220-237.

IŞIK, E., (2010), Sosyal Bilişsel Kariyer Teorisi Temelli Bir Grup Müdahalesinin Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Kararı Yetkinlik Ve Mesleki Sonuç Beklenti Düzeylerine Etkisi Çukurova Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana.

KAPUSIZOĞLU, M. Ve POLAT, (2017), Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İnternet Kullanımında İnternet Bağımlılıklarının Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma, Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, Sayı 7, 88 – 101.

KEPİR, D., (2011), Üniversite Adaylarında Meslek Seçimine İlişkin Akılcı Olmayan İnançlar, Mesleki Olgunluk ve Umut Düzeyi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

MERSİN, S., EREN, B., ÖKSÜZ, E., Eğitimde Hedef Geliştirme, Journal of International Social Research . 2014, Vol. 7 Issue 35, p643-650. 8p.

MUTLU T. (2011) Lise Öğrencilerinde Kariyer Kararı Verme Güçlükleri Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi Ankara.

NALBANTOĞLU, Yılmaz, F. ve ÇETİN GÜNDÜZ, H., (2018), Career Indecision and Career Anxiety in High School Students: An Investigation through Structural Equation Modelling, Eurasian Journal of Educational Research 78 (2018) 23-42.

OKUTAN, E., AKBAŞ, Malike Göncü . "15-24 Yaş arası Öğrencilerin Kariyer Kaygılarını İncelemeye Yönelik Literatür Araştırması". Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi 7 / 1 (Ocak 2019).

ÖZBAY, B. ve ÖNCEL, O.(2017). Üniversite Öğrencilerinin Mesleki Kaygılarının İncelenmesi, International Social and Economic Research Student Congress.

ROL, E.ve KOCAMAN, S., (2020). Öğrencilerin Mesleki Algı ve Beklentileri ile Gelecek Kaygılarının Sektörde Çalışma İsteği Üzerine Etkisi: Antalya Yükseköğretim Turizm Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma, Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 8 (4).

SAYDAM, S. (2018), Sabahattin Zaim Üniversitesi Yükseköğretimde Örgütsel İmaj Ve Aidiyetin, Mesleki Sonuç Beklentisi Ve Öğrenci Sadakatini Yordaması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Haziran.

(https://muys.subu.edu.tr/belgeler/Mesleki_Uygulamalar_Yonergesi.pdf).

SOYOUNG, B. , MİYOUNG, K. and SOON-HO K., (2021), The Relationship Among Undergraduate Students' Career Anxiety, Choice Goals, and Academic Performance, Journal Of Hospitality & Tourism Education, Ahead-Of-Print, 1-16

TOSUN, Ü. ve GÜNTAŞ, S. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Beklentileri İle Empati Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: KKTC Örneği, European Journal of Managerial Research (EUJMR) , 2 (2) , 23-38

ŞEKER, G. (2020). Kariyer Kararsızlığının Yordayıcısı Olarak İyi Oluş ve Kariyer Kaygısı, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi , (51) , 262-275